Самостійна робота. Лексичне значення слова. Слово і контекст

20 хв · 12 балів · уміння: Визначати, чи вжито багатозначне слово в прямому чи в переносному значенні; Відрізняти нормативні словосполучення від порушень лексичної сполучуваності; Складати логічний виклад про значення багатозначного слова та роль контексту; Співвідносити поняття лексичної помилки з прикладами; Визначати значення багатозначного слова за контекстом; Знаходити речення без лексичної помилки та розпізнавати причину помилок в інших

Варіант 1

Прізвище, ім'я _____ Клас _____ Дата _____

1. У якому реченні слово летіти НЕ вжито в переносному значенні? (1 б.)

А) Санки летять під білії намети ялин лапатих.
Б) Пташка летить увись.
В) Не помічаю, як летить час на відпочинку.
Г) Вона усіма думками летить до рідного дому.

2. Оберіть усі словосполучення, у яких слова поєднано відповідно до лексичних норм. (1,5 б.) Оберіть усі правильні відповіді.

А) розповсюджувати листівки
Б) біля ста тисяч слів
В) близько одинадцятої години
Г) поширювати чутки
Д) розповсюджувати новини

3. Розташуйте речення так, щоб вийшов зв’язний виклад про значення слова. (2 б.) Розташуйте в правильному порядку.

А) Тому в реченні «Не помічаю, як летить час на відпочинку» це слово означає швидко відбуватися в часі.
Б) Слово летіти має кілька значень.
В) Кожне наступне значення віддаляється від головного й має в словнику помітку перен.
Г) У словнику першим подано основне, пряме значення, пересування в повітрі за допомогою крил.

4. Установіть відповідність між поняттям і прикладом. (2,5 б.) Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. Плеоназм 2. Фразеологізм у невластивому значенні 3. Сплутування паронімів 4. Калькування російських слів і словосполучень	А. Мій тато має авторитет серед науковців. Б. Я ніколи не приймав участь в учнівській олімпіаді. В. Ми познайомилися з тобою в травні місяці. Г. Учень старанно бив байдики, готуючись до іспиту.

	Д. Викликали рятівника з охоронної служби.

5. Установіть відповідність між реченням і значенням слова летіти в ньому. (2,5 б.) Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. «Раптом він посунувся вниз і зрозумів, що летить в улоговину» 2. «У небі летіли гуси з далекого краю» 3. «Вона усіма думками летить до рідного дому» 4. «І в'янеш ти, а дні летять, несуть все добре за собою»	А. швидко й непомітно минати Б. линути думками до когось В. пересуватися в повітрі за допомогою крил Г. падати Д. швидко переміщатися по землі

6. Яке речення побудовано без лексичної помилки? (2,5 б.)

А) Можеш розраховувати на нашу фірму, бо ми маємо кілька вільних вакансій.

Б) Я завжди пам'ятаю й не забуваю, коли день народження кожного члена моєї родини.

В) Служба в армії є громадянським дорученням кожного чоловіка.

Г) Міжнародні відносини на Близькому Сході поволі нормалізуються.

Варіант 2

Прізвище, ім'я _____ Клас _____ Дата _____

1. У якому реченні слово зірка вжито НЕ у значенні небесного світила? (1 б.)

А) Після конкурсу юна співачка стала зіркою естради.

Б) Над селом зійшла перша зірка.

В) Полярна зірка показує шлях мандрівникам.

Г) Уночі на небі яскраво світили зірки.

2. Оберіть усі речення, у яких немає лексичної помилки. (1,5 б.) Оберіть усі правильні відповіді.

А) Племінник мусив підтримувати тісні родинні взаємини.

Б) Рятівником кота став випадковий перехожий.

В) На концерті звучали лише популярні шлягери.

Г) Він розповів цікаву розповідь про подорож.

Д) У листопаді місяці випав перший сніг.

3. Розташуйте речення так, щоб вийшов зв'язний виклад про роль контексту. (2 б.) Розташуйте в правильному порядку.

А) Отже, точне значення багатозначного слова визначає контекст.

Б) У реченні «Лише одне відео зробило дівчину зіркою Інтернету» те саме слово називає відому людину.

В) Слово зірка має кілька значень.

Г) У реченні «Зірки на небі приваблюють своєю красою й таємничістю» воно називає небесне світило.

4. Установіть відповідність між поняттям і прикладом. (2,5 б.) Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. Слова-паразити 2. Тавтологія 3. Плеоназм 4. Використання російських слів замість українських	А. Я вже поїв, дякую, кушати більше не хочу. Б. Ми підняли вгору прапор над школою. В. Учні уважно слухали пояснення вчителя. Г. Ну, значить, ми, так би мовити, ну, прийшли до школи. Д. Директор промовив промову перед випускниками.

5. Установіть відповідність між реченням і значенням виділеного слова. (2,5 б.) Кожну літеру можна використати лише один раз, одна літера зайва.

1. «Після першого ж фільму молодий актор став зіркою кіно» (слово зірка) 2. «Накреслити зірку можна кількома способами» (слово зірка) 3. «У години пік курсуватиме додатковий автобус» (слово пік) 4. «Команда альпіністів зійшла на пік Тараса Шевченка» (слово пік)	А. фігура з променями Б. найвища точка гори В. відома людина Г. період найбільшого навантаження Д. небесне світило

6. Яке речення побудовано без лексичної помилки? (2,5 б.)

А) Співчутливе відношення до неї невідомих людей вразило Ольгу.

Б) Керівництво школи прийняло всі необхідні міри.

В) Ці учасники не мають ніякого відношення до хімії.

Г) Він написав автобіографію свого життя.

Джерела:

- Українська мова (Авраменко) 10 клас 2018, с. 18
- Українська мова (Авраменко) 10 клас 2018, с. 18, 19
- Українська мова (Авраменко) 10 клас 2018, с. 19